

11-70, Berlin
226-00, Róma
r. 6-74.

Étkamatokat.

közli a bankok
szlovákia vala-
vekre elhelyezett
eg öt és negyed
kok megegyezése
zúntetni minden
s megállapodáso-
őre és a kama-

Szerkesztőség kiadó

hivatal és nyomda

Cluj-Kolozsvár, St. Baron
Pop. (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 558

Kéziratok kizárólag a
szerkesztőséghez cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza.

Ramasetter Róbert

Budapest

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRA
Romániában

Egész évre — 850
Félévre — 460
Negyedévre — 240
Egy hónapra — 85
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 4 lei
Bukarestben — 5.—

Csehszlovákiában

Egy hónapra — ck 35.—
Egy szám — 1-50

1925 április 29 Szerda

Cluj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 95 szám

5685. Ijar 5

Megkezdődtek a komplikációk Hindenburg elnöksége miatt

Az antant új katonai ellenőrzést akar lefolytatni Németországban

Amikor e sorok megjelennek, a nagykövetek konferenciája, amelyet a német választások után azonnal összehívtak, már összeült, hogy állást foglaljon Hindenburg elnökségével szemben. A hétfőről keddre virradó éjszakán a nyugati államok fővárosában fontos megbeszélések mentek végbe. A Quai d'Orsain, a londoni Foreign Office-ben, a római Palazzóban, a brüsszeli Palais des Etrangerben, de valamennyi kisebb állam külügyminisztériumaiban is rendkívüli tanácskozásokra jöttek össze az államférfiak, hogy azzal a fontos eseménnyel szemben, amelyet Hindenburg megválasztása jelent, idejekorán felkészüljenek. És mialatt a nagy- és a kisanant államai lázasan tárgyalják az utolsó huszonnégy óra történetét, Berlinben már ácsolják a diadalkapukat, amelyek alatt Hindenburg tábornagy, hatalmas katonai kíséretével be fog vonulni a köztársaság elnöki palotájába.

Ebben a kíséretben bizonyára mindenki ott lesz, aki a világháboruban szerepet játszott. A letűnt emberek újból megjelentek Berlin utcáin. Az a rengeteg tábornok, aki hét esztendő óta leeresztett függönyök mögött memoárjait írta, ismét aktivitásba lép. Visszatértünk oda, ahol abbahagytuk, a világháboru utolsó napjaira, 1918 októberébe. Mintha nem történt volna semmi és éppen csak folytatni kellene. Mintha Genf, Brüsszel, London, Páris, San-Remo nem is lett volna, mintha soha egyezményeket, paktumokat nem kötöttek volna, mintha a Népszövetségi Liga még mindig csak terv lenne, sőt mintha a versaillesi békét sem kötötték volna meg, olyan véresen vörös volt ez a hétfői hajnal, amely alól Hindenburg előbukott.

Most tudjuk meg épen, hogy Thomas Mann, a német intellektuelek egyik nagyja, az utolsó pillanatban, szombaton, még egy ijedt és óvó sikolyt hallatott és a többiek is, Ernst Toller, Erich Mühsam, félreverték azon a vasárnapon a harangokat. De már nem lehetett segíteni. Hónapok óta utaznak lezárt hálókocsokban a monarchista mozgalom ügynökei Doorn és Berlin között. Több, mint ötvézezer politikai ágens egyengette az utat a tábornoknak. És most már készítik elő az ünnepélyes fogadást, amely nem Hindenburgnak, hanem a revansnak fog szólni, amely titokban ott lángol a német polgárok szívében és amely revans nem csupán Franciaországnak szól, hanem mindazoknak, akik az utolsó hét esztendőben megpróbálták a német népet integráns nemzeti céljaitól eltéríteni.

Legújabb távirataink a német választás hatásáról a következők:

Berlin, április 28. A nemzeti pártok nagy előkészületeket tesznek a tábornagy bevonulására. Az eddigi tervek szerint az új elnök még a héten a fővárosba érkezik és átveszi az állami ügyek vezetését. Előzőleg ünnepélyes esküt fog tenni a köztársaság alkotmányára. Luther miniszter ma felkereste Hindenburgot, akivel az eskü szövegéről tárgyalt.

Párisi jelentés szerint a minisztertanács hétfőn délelőtt Doumergue elnöklésével összeült és azonnal a Hindenburg megválasztásával szemben elfoglalandó álláspontokról kezdett tanácskozni. Briand külügyminiszter hosszas beszédet mondott, melyben vázolta a választás nemzetközi hatásait. A minisztertanács után Briand felkereste az angol és a francia nagykövetet, akikkel szintén hosszabb megbeszélést folytatott. Ugyanezalatt az idő alatt Lloyd George

nyilatkozatot tett közbe az egyik londoni lapban, amelyben azt írja, hogy

Németországot tulajdonképpen Franciaország kergette bele Hindenburg megválasztásába.

Mindazonáltal nem vár meg gondolatlan cselekedeteket a tábornagtól, akit higgadt embernek ismer. Az a tény, hogy Hindenburg lett a német köztársaság elnöke, csak azt bizonyítja, hogy Poincaré politikája milyen visszahatással volt a német lakosságra.

Rendkívül érdekes Thomas Mann-nak, a kiváló német írónak a választás előestéjén a német néphez intézett következő kiáltványa:

„Nem győzöm eléggé hibáztatni azt a visszaélést, amelyet nemzeti érzelmű pártok egy öreg katonai kötelességérzetével elkövetnek.

Az a tény, hogy ezek a pártok felelősenül tüzelik a német nép romantikus hajlamait, embertelen és alsórendű cselekedet.

Hindenburg tábornagy jelöltetésének mindenképpen egészségtelen következményei lesznek, akár megválasztják, akár nem. Ha megválasztják, úgy ismét visszaesik az ország az áldatlan nyugtalanságok és harcok sorába, amelyet pedig mintha már-már végleg átküzdöttünk volna.

Igen súlyos következménye lesz azonban az ő jelöltetésének abban az esetben is, ha elbukik, mert a személyével üzött lelkiismeretlen és szentimentális propaganda már olyan mélyen gyökeret vert a német szívekbe, hogy ezt a bukást nem tudnák nyugodtan elviselni. Remélni szeretném és büszke volnék rá, ha a német nép ismét csak az életosztőnőre hallgatna és lemondana arról, hogy április 26-án az elmúlt idők egyik kísérletét tüzze zászlajára.

Briand francia külügyminiszter kijelentette a „Daily Express“-nek, hogy meggyőződése szerint Hindenburg első cselekedete Ausztria annektálása lesz. Lehetséges tehát, hogy szűkéssé válik a katonai ellenőrzés lefolytatása. A „Daily Express“ hozzáfűzi Briand nyilatkozatához, hogy a nyár elején Franciaországban is új választásokat kell kiírni, mert a baloldali blokk külpolitikája, a német választás eredménye után, tarthatatlan lett.

Marzescu miniszter

hiábavalónak mondja a kereskedők küzdelmét

Nem lesz bérlethosszabbítás. Újabb küldöttség a királynál

(Bucuresti-Bukarest, április 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kereskedő bérlők küldöttsége ma ismét megjelent a királyi palotában és újabb memorandumot adott át Hiotu miniszternek, amelyben a szerződéses sürgős meghosszabbítását kéri.

A küldöttség ezután még egy utolsó kísérletet tett és felkereste Marzescu igazságügyi minisztert, kérve őt a bérszerződések meghosszabbítására. Marzescu átvette a memorandumot és azután kijelentette a küldöttségnek, hogy hiába próbálkoznak, hiába agitálnak, a bérszerződések ügyében nem tehet a kormány semmi engedményt. Meg kell érteni a kereskedőknek, hogy fokozatosan át kell térniük a normális gazdasági életre, ennek pedig első feltétele az üzlethelyiségek szabaddátétele.

Radics unokaöccse megegyezett Pasicsal

A horvát parasztpárt ratifikálta a megegyezést. Radics Pavle nyilatkozata

Belgrad, április 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Radics-párt tegnap tartotta meg országos kongresszusát, amelyen a kormánnyal való együttműködést vitatták meg. A párt tagjai hosszas vita után kimondták, hogy a párt támogatni fogja a kormányt. Elismeri a párt az alkotmányt és a dinasztit. A kongresszus talajdonképpen csak ratifikálta a Radics-párt alelnökének, Radics Pálnak a kormánnyal kötött egyezményét.

A szenzációs eseménnyel kapcsolatban, mely véget vetett a Pasics és Radics-párt között mármár végzetessé vált harcnak, Radics Pavle a „Bazeler Nachrichtung“-ban nyilatkozatot ad közre, melyben indokolni igyekszik azokat a szempontokat, melyek őt és pártját a Pasicsokkal való megegyezésre ösztönözték. A nyilatkozat lényegében a következőket tartalmazza:

— A legutóbbi választáson a nacionalista blokk kapott minimális többséget. A kormány ezt a kis többséget ki akarta használni az ellenzék ellen, amelynek azonban sikerült a támadást kivédni a horvát parasztpárt új taktikájával. Erre az új taktikára és politikára a Radics-pártot elsősorban annak felismerése vezette, hogy a radikális-párt, mint kompakt egység mindaddig nem fog meginogni, míg annak élén olyan autoritásvézer áll, mint Pasics. Az ellenzéki blokkban épp ezért elvesztette jelentőségét a horvát parasztpárt szereplése, mert önfentartás céljából arra az álláspontra kellett helyezkednünk, hogy a radikálisokkal megegyezést létesítsünk és egyelőre felhagyunk a széles autonómia követelésével. Az a véleményünk, hogy sokkal jobb előbb-utóbb megegyezni, mintsem hiába töltünk az időt a széleskörű önkormányzat programjának merev fenntartásával. Öszintén és becsületesen elfogadtuk a monarchiát és

a vidovdáni alkotmányt és ezzel eltávolítottuk az utóból a szerb-horvát megegyezés akadályait. Nem hiszünk a koncentrációban, hangsúlyozzuk azonban, hogy a mi új politikánk lehetővé teszi a sokat szenvedett ország békéjét és további fejlődését.

— Nagybátyám, István — mondotta a továbbiakban Radics Pavle — még mindig fogházban ül, ahol azonban igen szépen bánnak vele. Az ő pörének sokkal inkább politikai, mint büntetőjogi jellege van. Abban az esetben, ha megegyezünk a radikálisokkal, akkor Pribicevicsék kiesnek a kormányból és teljesen elvesztik befolyásukat az ország irányítására.

A megegyezéssel kapcsolatban újabb belgrádi hírek szerint Pasics pozíciója annyira megerősödött, hogy a kormány tervezett formális távozásra nem fog bekövetkezni. Legfőleg a megüresedett tárcákat töltik be, esetleg a kabinet némi átszervezésével.

A bolgár események arra indították a jogoszláv kormányt, hogy szigorú intézkedéseket tegyen folyamatba a kommunisták ellen. Felmerült az terv, hogy az állam szolgálatából elbocsátják mindazokat a tisztviselőket, akiket mint kommunistákat tart számon a rendőrség.

Ma nyílik meg a parlament

Bukarest, április 28. A törvényhozó testületek husvétii szünete holnap végetért. A kamara holnapi ülése rendkívül izgalmasnak ígérkezik, mert a parasztpárt interpellálni fog a Pán Halipát ért inzultus ügyében. A kamara elsősorban az igazságszolgáltatás gyorsításáról szóló javaslatot tárgyalja és csak ezután kerül a Ház elé a közigazgatási javaslat.

ÉSEK

betűve 6 lej. Leg-
30% kedvezmény
fizetendő

terekedőségek
megbízhatók azon-
lépésre felvételnek
id Testvérek cég-
tu-Mare. 8918

sünk azonnali be-
üzletünk vasosz-
z egy jó kiszolgáló
kedő segítségét.
szokt fizetési igény
gi működés meg-
vel kérjük. Fii
rg Jakab, Dicio-
rtin. 8920

s és reprezentálni
tudó

üzletvezetőt

sünk fűszer-, cse-
és gyarmatáru
oss-ondetail üzle-
be, aki a szakmá-
tökéletes. A ro-
magyar, német
vet szóban és írás-
kell birni a Fény-
és ajánlatokat ed-
szervirozásának és
etési igényeinek
jelölésével „7000“
gére Radio Hírde-
Iroda, Cluj, kal-
dó. Kaucióval ren-
szekők előnyben ré-
stálnak. 8915

kolozsvári nagy cég
ot német gyors- és
ónót keres azonnali
ásra. Perfect munka-
ésre jól fizet. Magyar
sírónők előnyben. —
latokat Lloyd Express
Memorandumai 24. to-
it „Existencia“ jeli-
8921

Motorokat

in, nyersolaj, diesel,
gáz, 10 lóerőtől föl-
törött állapotban is,
sek megvételre. Sohe-
tz, gépészmérnök, Ti-
bara, Gojdu-utca 13.
1819

Motorok

in, nyersolaj, diesel,
gáz, 10 lóerőtől föl-
törött állapotban is,
sek megvételre. Sohe-
tz, gépészmérnök, Ti-
bara, Gojdu-utca 13.
1819

Motorok

in, nyersolaj, diesel,
gáz, 10 lóerőtől föl-
törött állapotban is,
sek megvételre. Sohe-
tz, gépészmérnök, Ti-
bara, Gojdu-utca 13.
1819

Motorok

in, nyersolaj, diesel,
gáz, 10 lóerőtől föl-
törött állapotban is,
sek megvételre. Sohe-
tz, gépészmérnök, Ti-
bara, Gojdu-utca 13.
1819

Motorok

in, nyersolaj, diesel,
gáz, 10 lóerőtől föl-
törött állapotban is,
sek megvételre. Sohe-
tz, gépészmérnök, Ti-
bara, Gojdu-utca 13.
1819

Motorok

in, nyersolaj, diesel,
gáz, 10 lóerőtől föl-
törött állapotban is,
sek megvételre. Sohe-
tz, gépészmérnök, Ti-
bara, Gojdu-utca 13.
1819

Motorok

in, nyersolaj, diesel,
gáz, 10 lóerőtől föl-
törött állapotban is,
sek megvételre. Sohe-
tz, gépészmérnök, Ti-
bara, Gojdu-utca 13.
1819

Automata

Királyházán láttam az elsőt, Szőlősen találkoztam a másoddikkal, de nem lehetetlen, sőt bizonyára bizonyos, hogy Feketeadón, amelyik ott fekszik Halmi mellett, alig egy picurkát Tótországban, igen, meg mernék rá esküdni, hogy Feketeadón is van már belőle.

Talán nem is tetszik már rá emlékezni, én is tizennygyben láttam az utolsót, azután is láttam ugyan még egy párszor, amint üresen, bánatosan ásitozott felém, de olyan fájdalmasan nézett korgó gyomrával az emberre, hogy el kellett fordítani a tekintetét tőle.

Az automata, ha tetszenek még rá emlékezni, ott állott az állomások perronjain, pirosra volt festve, kék szegéllyel és gyufát árult, meg cukorkát, meg kölni vizet. Az ember fogott egy kétfillérest és bedobta az automata gyomrába, meghuzta a nyelvét és hullott ki belőle a gyufa, tizért meg a kölni víz, meg a pozsonyi Stollwerck.

Az egy kellemes szórakozás volt, kérem, odaállni az automata elé némán, hangtalanul, azt se mondani, hogy jó napot, aaszolgája, kérek ezt, vagy amazt, csak elegánsan bedobni a pénzdarabot és benyulni a vásárolt portéka után. Sokszor becsaptuk az automata boltot, rég nyugalomba vonult egy-krajcárosokkal tettük és volt úgy, hogy engedte magát rászedni és ez is kellemes szórakozás volt. Máskor meg megbicsaklott, a legfényesebb hatásokra sem reagált.

Voltak olyan kisebbszerű automaták is, ezek zöldre voltak festve és csak úgy rá voltak aggatva a falra, mint a faliórák és csak detailba kerestek.

Tizennygyben újra vizionáltuk egymást az automatával. Üres gyomrával és berozsdásodott fogantyújával olyan szomorúan pisláskolt felénk, mint egy kiéhezett kutya, apró hasitékaival, amelyeken valaha büszke fényes hatások siklottak gyomrába, úgy rémlett, mintha egy kivájszemű baka meredezne felénk.

És most újra találkozunk, pirosan, zöldszegélyesen, telehassal, büszkén. Most nem tudtam kiolvasni, hogy mit rejteget rejtelmes gyomrában, lévén a nyelv, amelyen portékáját kínálhatta ismeretlen előttem, de ezzel a rejtelmességével még kíváncsibbá tette magát előttem.

Nini, automata, szakadt ki egyszerre mindnyájunkból, mintha összebészeltünk volna, akik Halmi tülről jöttünk. Nini, automata és olyan könnyes lett tőle a szemünk héja. Eszünkbe jutott az elmúlt régi világ. Amelyik már soha, soha nem jön többé vissza... L. K.

Portrék az új francia kormányból

(Páris, április 28. Az Uj Kelet állandó munkatársától.) Mint előrelátható volt, Herriot bukása még távolról sem jelentette a baloldali blokk bukását. Ha Herriot lemondott, oka az, hogy a parlamenti konvenciók megkívánják, hogy a bizalmatlansági szavazat következtében a kormány lemondjon, másrészt pedig maga Herriot vállalta el a bünbak szerepét és magát koncként oda dobta a veszettül mozgó ebnek, az ellenzéknek. Az új kormány amennyiben, amint az előrelátható, kormányon marad, a baloldali blokk elveinek épp hogy győzelmet jelenti, mert Briand a külügyminiszteri székben azt mutatja, hogy még a radikálisoknál jobboldalibb politikus is kötelességének tartja ebben a kormányban helyet foglalni és ha a szocialisták tárcát nem vállaltak, ez csak azért történt, mert a második internacionálé tagja nem lehet miniszteriársa a magát szintén szocialistának nevező, de inkább „első internacionálé” satirozású Briandnak.

Ezt a kormányt általában valahogy „előkelőbb” kormányként tekintik, mint a megelőzőt, azért, mert több szenátor, vagy a szenátusban szimpátiának örvendő tagja van. A szenátusnak szemet szurni csak Caillaux jelenléte fog, mert ezt a politikust épp a szenátus ítélte el hazárulás címén és csak a kamarának volt az amnesztia köszönhető, amellyel a szenátust, az öreg szenátorok felfogása szerint, megsértette.

Painlevé miniszterelnök talán Franciaország Jorgájának mondható, de konzekvensebb politikus. Szintén huszonhárom éves korában lett egyetemi tanár a matematikai fakultáson, ma a francia tudományos akadémia rendes és több külföldi akadémia levelező tagja. Mint tudós

nemcsak teoretikus, de a repülés gyakorlati problémájában is sok érdemet szerzett. A háboru alatt hadügyminiszter volt kétszer és egyszer miniszterelnök. Jobbizú, népiesebb és népszerűbb, mint Jorga Romániában és a diákság mint egyetemi tanárt (most is ad elő) nagyon szereti. A zsidóság különösen érdekli, a cionizmus nagy barátja és még mindenkinek emlékeztetésben van beszéde a cionizmusért, valamint üdvözlőirata a jeruzsálemi egyetemhez. Ma 61 éves.

Briand külügyminiszter a nemzeti szocialistákhoz tartozik és eddig hétszer volt miniszterelnök és tizenkettedikszor miniszter. Egyike a legközkedveltebb politikusoknak, különösen egyénisége miatt szeretik. A népszövetségnek képviselte Franciaországot. Painlevénél egy évvel idősebb.

De Monzie közoktatásügyi miniszter, egyike a legfiatalabbaknak: negyvennyolc éves. A szenátusban fiatal kora és radikális pártállása ellenére is nagyon szeretik és a közoktatásügyi tárcára való kinevezése a pénzügyi helyett mindenkit meglepett. A harcos keresztény cionisták közé tartozik. Még a Keren Kajemetre is adakozik.

Az új pénzügyminiszter, Joseph Caillaux olyan ember, aki mindenkinek vagy túl jobb, vagy túl baloldali. A szocialisták és általában a baloldaliak szidják, mert nem akar vagyondókat behozni és mert a nagytőkével kacérokodik, a jobboldaliak hazaáruló „cucilistának”

A Reintz-pör esélyei

(Satumare-Szatmár, április 28. Az Uj Kelet kiküldött tudósítójától.) Reintz Jakab egy szelid és hithű zsidó uniformistát hordja. Szakalat és páeszt visel, rosszul szabott, de jószövetből való fekete lüsterzakó van rajta, fején „balbatis” fekete kalap. Szemei enyhén kék és derűsek, magamagát néha becézi is. Azt mondja az elnöknek, aki az alibije után érdeklődik:

— Ha péntek délután még Szatmáron voltam, akkor szombaton is biztosan itt voltam, hiszen elnök ur egy ilyen zsidó bácsi csak nem utazik szombaton?

Ez Reintznek a kívülről látható uniformisa, ami annyi embert hőkent meg, akik fanatikus hittel mondják százszor és százszor újra:

— Nem, Reintz, nem gyilkolhatott.

És dacára annak, hogy a vádirat a legabszolútabb értelemben vett logika eszközeivel épült fel, a tárgyalás jelen pillanatában még senki sem merné határozott bizonyossággal állítani, hogy Reintz elkövette a terhére rótt gyilkosságot.

Egy dolog bizonyos, a hosszú fekete szakál csupán külső köntöse Reintznek, mert lelki diszpozíciója kiközösíti őt a valóban vallásos zsidók etikai közösségéből. Olyan ember, akinek noha esze és judiciuma kifogástalan precizitással működik, hajlama teljesen degenerálódtak. Kereskedelmi talentumával egyenes uton piratlan karriert ívelhetett volna be, ő azonban valami beteges átokkal szinte mesterségesen kereste ki a tiltott eszközöket és halmozta egymásra törvényellenes cselekedeteit.

A vizsgálat ezeknek a bonyolult és hihetetlenül agyafurt üzleteknek a labirintusában tévedt el. Reintz több névre szóló igazolványokkal járt-kelt határokon keresztül, állandóan gyanus üzletekhez kerestt segítőársakat, meg nem engedett módon valutázott és tiltott üzérkedést vitt végbe.

Ez a zaklatott életmódja — amiben ő ugylátszik kedvét lelta — könnyíti meg a vád és nehezíti meg a védelem szerepét. A tény az, hogy a vád egyetlen kétségbevonhatatlan tárgyi bizonyítékot sem tud felsorakoztatni állításai mellett, de összes hipotézisei épen Reintz titkolódzó, notóriusan gyanus életmódja miatt nagyon is könnyen tévedése ejtők.

Reintz pedig szívósan védekezik. A vizsgálat óta talán már tizedszer változtatja vallomását, de minden keresztékdést és újabb bizonyító momentumot képtelenül körülményes, de hihetelensége mellett is valószínűnek látszó okfejtéssel pariroz ki.

Az az üzlet, amelyet a vád állítása szerint Reintz ajánlott Grosznak, a védelem állítása szerint Grosz ajánlotta Reintznek és valószínűleg kéz alatt vásárolt aranytakaró az országból való kicsempészése volt.

Augusztus elsejétől — hetedikéig tartott a misztikus hét. Ezalatt tették meg a körmönfont és ra-

szidják. És mégis sokan remélik tőle Franciaország pénzügyi szanalásának végrehajtását. Pénzügyi politikájára a legjobban jellemző az a kijelentése, hogy a vagyondóhoz nem kell hozzányulni, az adóprést meg kell állítani és a pénzügyben nem szabad a jövátételi követelésekre számítani, hanem csak a létező vagyona és jövedelmekre. Mindenki kíváncsian várja, hogy fogja állani miniszterkorában azokat a kijelentéseket, amelyeket régebben tett. A szenátusban, sőt a kamarában is — könnyű dolga nem lesz háborúellenes magatartása miatt, amely miatt elítélték.

Zsidó is van a kormányban: Schrameck Ábrahám belügyminiszter. Herriot megyéjének volt a prefektusa és jelenleg annak szenátora. Nem sokat beszéltet magáról és főképen gyaratati politikával foglalkozik, Madagaskarkormányzója is volt.

Az igazságügyminiszter, Steeg Algir főkormányzója volt, onnan hívták el a kormány bukásának hírére. A kisebbek közül Laurent-Eynac légihajózási államtitkár az, akin igazán meglátszik, hogy örvend, hogy a kormányban helyet foglalhat. Ő az egyetlen, aki a Herriot kormányt túlélt és erre módfelett büszke. A kormányt ő szokta jelentéktelenebb alkalmakkor képviselni, a kisebb kiállításokat megnyitni.

Ebben a percben még nem lehet semmit sem tudni a kormány politikájáról, de valószínű, hogy csak folytatója lesz a megelőzőjének, ahogy azt Painlevé előre mondta volt. s. d.

vasz üzletutat, amely után Grosz többé nem tért vissza. Ez az ut annyira telve volt rejtelmekkel, hogy azok mögé sáncolva tud támadni a vád és tud védekezni Reintz.

Reintz hallatlan erőfeszítéseket tesz, hogy ennek a hét napnak alibjét bizonyítsa. Ez félig meddig sikerült is neki. Beigazolta, hogy Grosz 4-én, 5-én és 6-án Szatmáron járt. Reintz azt állítja, hogy ugyanakkor hazautazott, de Grosz Hermanné elseje óta többé nem látta urát és a bírák előtt sirva kiáltja:

— Elsején ölte meg az uramat ez a gyilkos.

Ez a szubjektív érzésekre való hivatkozás nem állja meg a helyét, mert két tanu hetedikén Nagyban még látta Grosz Hermanné, akit azóta élve senkisémet látott, csak a holttestét találták meg szeptember 22-én a felsőbányai erdőben, néhány nap mulva pedig alig egy kilométernyire a gyilkosság színhelyétől rábukkantak Reintz gallérjának egy darabkájára.

Ami Reintz vallomásában ellentmond a józan ész feltevésének, azt ő az „üzlet” természetével igyekszik megmagyarázni. Azt állítja, hogy 7-én este az üzlet érdekében Grosszal együtt Kolozsvárra utaztak. Őt látták a vonaton, Groszt nem látta senki.

— Hogy lehet ez — kérdi az elnök?

— Külön utaztunk, hogy ne keltsünk feltűnést — válaszolja Reintz szemrebbenés nélkül.

— Magát látták Kolozsváron, Groszt nem? — firatja tovább az elnök.

— Ott is bujkáltunk — mondja Reintz.

Eddig a pontig a vád állításai a valószínűbbek és Reintz védekezése Sherlock Holmes-szerű. A misztikus levélügy ellenben másik oldalára billenti a mérleget. A vád azon áll, hogy tukik, hogy Reintz szeptember 7-én gyilkolta meg Groszt a felsőbányai erdőben és Grosz nem kísérté el Reintzot kolozsvári útjára.

Igen ám, de Grosz Hermanné szeptember 8-iki dátummal ajánlott levelet kapott Kolozsvárról, amelyben az ura bejelenti, hogy két hétre Bukarestbe utazik.

A vád azt a nehezen hihető, de mégis lehetséges feltevést kockáztatja meg, hogy a levelet Reintz a gyilkosság előtt kicsalta Grosztól és csak azért utazott Kolozsvárra, hogy ezt a levelet feladja. Reintz pedig, akinek az agyveleje ugy működik, mint egy precíz gép, épen olyan szívósan tagadja azt a feltevést is, mint amilyen keményen tartotta magát másfél éven keresztül két ország nyomozóhatóságának koncentrikus pergőtűzében. Ez az emberfeletti szívósság kéztet sok embert arra a meggyőződésre, hogy Reintz csak tiltott üzleteket kötött, de nem gyilkolt és a vizsgálat során csak azért került ellentmondásokba, mert a vád tárgyává nem tett bűnei elől akart menekülni. j. f.

Felvonul

A bíróság megállapította a kereskedő

(Satu-Mare-Szatmár tárgyalásának folytatása, vajjon volt-e kolt Grosz Hermanné kor a büntényi áldogattak ki erre vonatkozó ményezte, hogy a miszerint Grosz Hermanné épen azokban a napokban együtt, utol

A tárgyalás másunk a következő:

Reggel kilenc óráig tárgyalást. A hallgatóság érdeklődővel. Elsődezi a bíróságot, Hermann kirablás szegény ember volt. A bíróság erre

Klarmann Sárosgóra volt a megvallja:

— Augusztus Hermann és tizen erdőfüzet lebonyolozt ezt a pénzt. Ségon ideig nem hallotta károlyba és felker hogy férje heteké magáról életjelt. A legtöbb üzleti őscal — mondotta. tük Reintzot és van sógorom.

— Ki a mag De mielőtt még f az a nagykárolyi üzletet csinálni, d Nem tudom hol

Erre azt ta Reintzot rabbihoz levőleg nem lett

A következő urileány. Elmond Reintz letartóztat járt Nissel Lörin tott. Nissel nagy arra kérte a tan izben szöbakerült nagy titkolódzás rá akarta őt venni el láb alól.

Noé Sámuel, koztam Reintz van-e sok pénzer ket csinálhatunk közelebb Kassán Reintz már vár tunk, amikor hi vegyek magamho ki a városi erdő épen az erdőben azt feleltem, ne bolnak. Reintz Előzőleg még az nak levelet. hog

Sélig Ábrahám jól ismertem Szatmár Reintz áldo Szmuck többszó mári kereskedő bonyolít le. Lárel, akinek a n tam. Az újság az a férfi, aki Szmuck, még a mindenáron egy melyben arról hogy Nagyvára Izrael Pink felismeri Reintz

Heilprin E kalmazott két napvilágra kert is elmesélte Re Dr. Rác E

Felvonulnak a terhelő tanuk a Reinitz-perben

A bíróság megállapította, hogy Grosznál az eltűnés napján hatvanezer lej volt. Két másik kereskedővel is levelet akart írni családjuk félrevezetésére. Az elnök megtiltotta, hogy a vádlottat gyilkosnak nevezzék

(*Satu-Mare-Szatmár*, április 28. A Reinitz-per tárgyalásának második napja azt a kérdést tisztázta, vajon volt-e egyáltalában pénze a meggyilkolt Grosz Hermannnak abban az időpontban, amikor a bűntény áldozatául esett. Több tanut hallgattak ki erre vonatkozólag, akiknek vallomása eredményezte, hogy a bíróság megállapítottan vette, miszerint Grosz Hermann hatvanezer lejűt kapott éppen azokban a napokban, amidőn, állítólag Reinitzrel együtt, utolsó útjára utazott.

A tárgyalás második napjáról részletes tudósításunk a következő:

Régen kilenc órákor nyitotta meg az elnök a tárgyalást. A hallgatok padsorai ezuttal is megteltek érdeklődőkkel. Elsőnek Reinitz kér szót, aki kérdezi a bíróságot, hogyan gyanúsíthatják őt Grosz Hermann kirablásával, hiszen Grosz közismerten szegény ember volt.

A bíróság erre elrendeli a tanukihallgatásokat.

A meggyilkolt sógora

Klärman Sándor csehszlovákiai kereskedő, aki sógora volt a meggyilkolt Grosznak, a következőket vallja:

— Augusztus elején felkeresett sógorom, Grosz Hermann és tizenháromezer cseh koronát kért egy erdőüzlet lebonyolítására. Én ki is fizettem neki ezt a pénzt. Sógorom azután elutazott és hosszabb ideig nem hallottam róla. Később átjöttem Nagykárolyba és felkerestem a hugomat, aki elmondta, hogy férje hetekkel ezelőtt eltűnt és azóta nem ad magáról életjelet. Megkérdeztem hugomat, kivel állott legutóbb üzleti összeköttetésben az ura. — Reinitzrel — mondotta. Erre hugommal együtt felkerestük Reinitzt és megkérdeztük, nem tudja-e, hol van sógorom.

— Ki a maga sógora? — kérdezte Reinitz. De mielőtt még feleltünk volna, hozzátette: — Ja, az a nagykárolyi Grosz? Igen, akartam vele néhány üzletet csinálni, de aztán nem lett belőle semmi. Nem tudom hol van.

Erre azt tanácsoltam hugomnak, hívassuk Reinitzt rabbihoz. Ez meg is történt, de tudvalevőleg nem lett semmi eredménye.

A következő tanu *Winkler* Margit színérváraljai urileány. Elmondja, hogy abban az időben, amikor Reinitz letartóztatásának híre elterjedt, éppen nálunk járt Nissel Lőrincz, akit a bíróság tegnap kihallgatott. Nissel nagyon rossz viszonyok között volt és arra kérte a tanut, gyűjtson számára pénzt. Egy ízben szobakerült közöttük Reinitz és ekkor Nissel nagy titkolódzások közepette elárulta, hogy Reinitz rá akarta őt venni, hogy gazdag kereskedőket tegyen el láb alól.

„Jöjjen ki az erdőbe“

Noé Sámuel, munkácsi lakos: 1921-ben találkoztam Reinitzrel Munkácson. Azt kérdezte tőlem, van-e sok pénzem, mert ha igen, nagyszerű üzleteket csinálhatunk. Akkor megbeszéltük, hogy legközelebb Kassán találkozunk. El is utaztam oda. Reinitz már várt rám. Éppen a kávéház előtt sétáltunk, amikor hirtelen felém fordult és azt mondta, vegyék magamhoz pénzt és este kilenc órára jöjjen ki a városi erdőbe. Én gyanusnak találtam, hogy éppen az erdőben akarja lebonyolítani az üzletet és azt feleltem, nem megyek, mert félek, hogy kirabolnak. Reinitz fel volt háborodva és othagyott. Előzőleg még arra is rá akart bírni, írjak családomnak levelet, hogy hosszabb időre Pozsonyba utazom.

Sélig Ábrahám, csehszlovákiai kereskedő: Igen jól ismertem Szmuck Hermannat, akit állítólag szintén Reinitz áldozatai között keresnek. Emlékszem, Szmuck többször mondotta nekem, hogy egy szatmári kereskedő jár hozzá, akivel közös üzleteket bonyolít le. Láttam is gyakran egy idegen emberrel, akinek a nevét azonban akkor még nem tudtam. Az újságok fényképeiből felismertem, hogy az a férfi, aki Szmuck-kal járt, Reinitz volt. Szegény Szmuck, még azt is említette nekem, hogy Reinitz mindenáron egy levelet akart írni családjához, melyben arról kellett volna hoztártatozói, hogy Nagyváradra utazott.

Israel Pinkász, csehszlovákiai kereskedő szintén felismeri Reinitzban Szmuck üzlettársát.

Az elnök megvédi Reinitzt

Heilprin Kálmán, bánffyhungyadi hitközségi alkalmazott két évvel ezelőtt, amikor a Reinitz-ügy napvilágra került, beszélt Nissel Lőrinczrel, aki neki is elmesélte Reinitz ajánlatait.

Dr. Rác Endre szatmári ügyvéd arra a bonra

nézve ad felvilágosítást, amelyet a meggyilkolt Grosz kabátzsebében találtak. Ezt a bont ő adta Grosznak.

Teszler Salamon és *Guttman* Béla jelentéktelen vallomásai után *Hellmann* Izidort hallgatják ki, aki elmondja, többször figyelmeztette Groszt, ne csináljon üzleteket Reinitzrel, mert az egy „link“ ember. Kihallgatása közben ez a tanu hirtelen a vádlott felé fordul és a következőket mondja a szemébe:

— Én sajnálom magát, de tudom, hogy maga ölte meg Groszt.

Az elnök rendreutasítja *Hellmannt* és figyelmezteti, hogy Reinitzt még nem ítélték el, ne lépjen fel ellene ilyen nyílt váddal.

Katz Dávid szatmári kereskedő bejelenti, hogy augusztus elsején együtt utazott Reinitzrel és *Grosszal* Nagykárolyból Szatmárra.

Friedmann Zsigmond szatmári kereskedő a következő tanu. Azért idézték meg, hogy világosságot derítsen arra a körülményre, volt-e Grosznál eltűnése idején pénz, vagy nem. A tanu elmondja, hogy Grosz röviddel augusztus előtt eljött hozzá és bemutatott neki egy bont, amely tizenháromezer cseh koronáról szólt. Grosz kérte a tanut, akinek élénk összeköttetése volt annak idején a csehszlovák piaccal,

fizesse ki neki ezt az összeget. Tanúnak azonban abban az időben nem volt ennyi készpénze a kasszájában és ezért átment *Grosszal* a szomszédos *Weisz* Kálmán kereskedőhöz, akit megkért, számíttolja le ezt a bont.

Mennyi pénz volt Grosznál

Weisz Kálmán jelenik meg ezután a bíróság előtt és elismeri, *Grosznak* annakidején körülbelül hatvan-hetvanezer lejűt kifizetett. Biztosan nem tudja már, hogy mennyit, mert nem emlékszik, hogyan állott akkor a cseh korona.

Dallmann Izidorné, aki távoli rokona *Groszék*-nak, elmondja, emlékszik rá, hogy Reinitz mindenféle erdőüzletekkel környékezte *Grosz* Hermannat.

Roth Ignác jelentéktelen vallomást tesz.

Deusch Jakab augusztus elsején Nagyváradon volt, ahol együtt sétált *Grosszal* és *Reinitz*rel. Elékszik, hogy valami erdőüzletről beszélgettek.

Grosz Etel, a meggyilkolt *Grosz* Hermann testvére, bejelenti, hogy bátyja eltűnése óta haragban van a sógornőjével azért, mert az megengedte, hogy az ura összeköttetésbe lépjen *Reinitz*rel. Reinitzről mindenki tudta, hogy veszélyes ember.

Elefánt Izidor szintén találkozott *Grosz* Hermannal Nagyváradon, de nem tud visszaemlékezni arra, hogy Reinitz is vele lett volna.

Az elnök ezután berekeszti a tanukihallgatásokat és a tárgyalást szerda reggelre napolja el.

Szerdán azokat a tanukat fogják kihallgatni, akik Reinitzt augusztus elseje és hetedike között látták és akkori viselkedéséről felvilágosítást tudnak adni.

A kisantant hozzájárult Bulgária katonai létszámának felemeléséhez

Letartóztatták Petrov volt miniszterelnök feleségét. Egy menetszázad fel-lázadt és összeütközött a rendőrséggel. Hatvanan meghaltak

(*Szofia*, április 28. Az *Uj Kelet* tudósítójától.) Meg nem erősített híradás szerint, a városban ismét véres összeütközések voltak. Egy század katonaságot a jugoszláv határra akartak vezényelni, a katonák azonban megtagadták az engedelmességet, mire rendőrséggel vették körül őket és beléjük lőttek. A katonák visszatűzeltek.

Formális küzdelem fejlődött ki, amelynek során hatvanan meghaltak.

A rendőrségnek sikerült a lázadókat lefegyvereznie.

A kormány tudvalevőleg jegyzéket intézett a szövetségesekhez és a kisantant hatalmaival, amelyben kéri a kötelező katonai szolgálat visszaállításához való hozzájárulásukat. Kérését gazdasági szempontokkal is alátámasztja és közli, hogy a kötelező katonai szolgálat majdnem egymilliárd leva megtakarítást jelentene a kincstárnak.

A szövetséges hatalmak ezzel kapcsolatban felszólították a román, görög és jugoszláv kormányokat.

Csak ősszel, vagy jövőre kerül parlament elé az egyházi törvényjavaslat

Lepadatu kultuszminiszter nyilatkozata az Uj Keletnek

(*Cluj-Kolozsvár*, április 28. Az *Uj Kelet* tudósítójától.) Lepadatu kultuszminiszter a tisztviselői házhelyek kiosztásával kapcsolatos kolozsvári tartózkodása alkalmával volt szíves fogadni munkatársunkat, akinek a napirenden lévő egyházi kérdésekben a következő intervjut adta:

— *Milyen stádiumban van az egyházi törvényjavaslat?*

— A körülmények szükségessé teszik ennek a javaslatnak a mielőbbi törvényerőre emelését. Mielőtt azonban ez megtörténne szükségesnek tartottam az egyházak véleményét megismerni ebben a kérdésben. Egy előzetes javaslatot készítettem tehát, melyet véleményezés végett megküldtem az összes egyházaknak azzal, hogy észrevételeiket három héten belül tegyék meg és amennyiben valami javaslatuk van, küldjék be nekem írásban, hogy azokat át tanulmányozhassam. A husvét szünet előtt már beérkezett hozzám néhány válasz és azt hiszem, hogy időközben beérkeztek az összesek. Bukarestbe utazásom után első dolgom lesz ezeket a javaslatokat áttekinteni és azután döntök a javaslatnak végleges meg- szövegezéséről. Ha szükségesnek mutatkozna, értekezletre hívom össze az egyházi férfiakat is, mert erős elhatározásom, hogy olyan javaslatot terjesszek a törvénytestület elé, amely teljesen ki- elégíti az összes felekezeteket. Merem hinni, hogy már az előzetes javaslatom is meggyőzte erről az illetékeseket. Egyébként a romániai egyházak kér-

ményt, hogy járuljanak hozzá a bolgár hadsereg létszámának felemeléséhez.

A három kormány ma kollektív jegyzékben válaszul közölte a szövetségesekkel, hogy hozzájárul a körülmények diktálta létszám emeléséhez, de kifejezetten

tiltakozik az ellen, hogy ilyen kérdéseknél döntsék az érdekelt kormányok meghallgatása nélkül.

A szövetségesek tudvalevőleg hozzájárultak már régebben a létszámemeléshez. Amikor a román, görög és jugoszláv kormány tudomására jutott a szövetségesek határozata, tiltakoztak ellene. Erre jött most a szövetségesek demarsa, amelyre a kormányok a fentírt választ küldték.

A szófiai rendőrség letartóztatta Petrov Szultánát, Petrov volt miniszterelnök elvált feleségét. A letartóztatás nagy feltűnést keltett, mert Petrov Szultána a legbefolyásosabb volt a királyi udvarnál.

A newyorki „Chicago Tribune“ szófiai levelezője szerint a bulgáriai események legfőbb mozgója *Rakovszky*.

A javaslat ebben az ülészakban a kamara elé kerül-e?

— *Semmiestre sem.* Nem akarom elhamarkodni a dolgot. Esetleg csak jövőre, de legjobb esetben is csak ősszel.

— *Az egész erdélyi közvéleményt rendkívül érdekli a konkordátum. Hogyan állanak a tárgyalások a Vatikánnal?*

— A legnagyobb sajnálatokra nem nyilatkozhatom a Vatikánnal való viszonyainkról, annyit azonban mondhatok, hogy rossz szolgálatot tesznek az ügynek azok, akik állandóan tendenciózus cik- keket helyeznek el a sajtóban. A tárgyalások anyaga olyan természeti, hogy könnyen megért- hető, ha azok lassan haladnak előre. Rengeteg problémát ölel fel ez a kérdés. Pozitívumot nem tudhat senki, nem pedig azért, mert még nincs po- zitívum, ami tehát a sajtóban eddig ez ügygel kapcsolatosan megjelent, merő fantázia.

A csiki választásról vonatkozó kérdésre a mi- niszter nem akar válaszolni és arra kér, írásban küldjék meg neki kérdéseinket és azután majd elküldi a választ.

Az operettforradalmak országában

Négy nap a forradalmi Lisszabonban

(Lisszabon, április 28. Az Uj Kelet alkalmi tudósítójától.) Röviddel ezelőtt, amikor Madridból Lisszabonba utaztam, spanyol barátaim arra figyelmeztettek, hogy vigyázzak, mert Portugáliában esetleg meglepetésben lesz részem, jöhet a forradalom. Minthogy azonban életemben végigcsináltam a legkülönbözőbb forradalmakat, polgári és proletár, politikai és szociális, katonai és civil-forradalmakat, e megmozdulásokkal szemben edzve éreztem magamat és e figyelmeztetések különösebb hatást nem gyakoroltak rám, sőt ellenkezőleg, szívesen vettem volna egy kis forradalmat, hogy forradalmi gyűjteményem ezzel is gyarapodjon.

Minél közelebb jött a gyorsvonat a portugál határhoz, annál jobban lehetett érezni a lóporszagot, pedig az emberek egyébről sem beszéltek, mint lázadásról, puccsokról és forradalmakról.

A határon lévő Caseres állomáson a vendéglőtől megkérdeztem, vajjon Lisszabonban lesz-e szerencsém forradalomhoz. A vendéglős komolyan felelt és kijelentette, hogy a helyzet mostani feszültsége mellett a forradalom több mint valószínű. A vámtisztól megkérdeztem, vajjon tartani kell-e Lisszabonban forradalomtól, mire a jó ember valami hazafias büszkeség-félével kijelentette, hogy ezt az eseményt mindennap el lehet várni.

Lisszabonba érkezve, ugyanazt a kérdést intéztem hordáróimhoz.

— No, no, különösebb veszedelem nincs — felelte kedélyesen. Eppen csak hogy egy kicsit lövöldöznek.

A hotel, ahol megszálltam, tele volt az utolsó bombázások nyomaival és a tulajdonos nem minden büszkeség nélkül jelentette ki, hogy hotelje órákhosszat állott keresztűz alatt.

Negyedóra mulva sétát tettem a városban. Egy helyütt hatalmas plakátot látok, amelyen egy cirkusz invitálja a nagyérdemű közönséget. A plakát alján nem is feltűnő betűkkel olvastam ezt a sort: „Forradalom esetén az előadást másnap tartjuk meg.”

Az eset, mondhatom, elég biztató volt.

Lisszabont a forradalom reményében tekintetem meg. A város dombokon épült és mint egy amfiteátrum, egészen a tenger partjáig terjed. Pompás gyümölcskertek, narancs- és olajfáligetek, hosszú, végláthatatlan szőlők. Mondhatom, valóságos paradicsom, ami az embert körülvéveszi.

Azonban milyen szegények, milyen nyomoruságosak a paradicsom lakói. Ami legelőször szemembe ötlött, sok ember volt, akik meztelenül futkostak, férfiak és asszonyok. Nemcsak parasztok jöttek a szomszédos falvakból, hanem városi emberek, árusok, hordárok és a kis emberek egész tömege jár lábbeli nélkül a városban decemberben, amikor itt is nedves az időjárás. A város legelőkelőbb részén, az Almeida Garreten is sok ilyen embert lehet látni. Azonban ezt nem kell mindig a szegénységnek betudni, mert láttam a halcsarnokban, elárúsító nőket, akik szintén meztelán állottak, nyakukon azonban drága gyöngy-nyakék. Azt mindenképpen megállapíthattam, hogy a cipőárusok nagy üzleteket nem csinálnak itt.

Eljutottam a kikötőbe, ahol megnéztem néhány szardiniázemet. Piszkos barakkokban, irtózatossá büzben dolgoznak itt leginkább asszonyok, soványak, kiéhezettek, rongyosak.

A börze közelében a Praga Comoensen, amely ott van a legnagyobb vasutállomás közelében, szinte hemzseg a sok ember, aki felajánlja szolgálatait az idegeneknek. Nemcsak a máhát viszik ezek, hanem magát a megérkező utast is hátukra veszik. Egészen különös, hogy ezek a szegény nincstelen emberek Lisszabonban milliomosok. A győzedelmes Portugáliában ugyanis a valuta nagyon mélyen áll. Nem kell csodálkozni rajta, amikor az ember a legromyosabb hordárnál is milliókat lát papírpénzben.

Forradalom nélkül mulott el a nap. Ujabb három nap és még mindig nem élvezhettem sem puccsot, sem egy kis felfordulást. Amikor a gazda és a pincérek előtt emiatt való bosszúságomnak kifejezést adtam, ezek megvigasztaltak, hogy legyek csak türelmes, majd jelentkezik a forradalom nemsokára.

Azonban nem maradtam tovább a város-

ban és a negyedik napon már a továbbutazásra készülődtem. Amikor el voltam foglalva a csomagolással, hirtelen tempa dőrejt hallottam. Az ablakok megrezzenek, valahogy, mintha a távolból ágyut löttek volna ki. Mindjárt rákövetkezett egy másik dőrejt, erősebb, mint az iménti. És ebben a pillanatban a szállótulajdonos lélekzetét visszafojtva, izgatottan futott a szobába.

— Látja, kérem, itt a revolúció!

Erre azután én is bementem a városba és időről-időre egy-egy ágyulóvést hallottam. Olykor az ember gépfegyver kattogását is hallhatta. Emberek futkostak minden irányba. Forradalom! Forradalom!

— Hol vannak? — kérdeztem a járőkelőktől — hol vannak fölkelők?

Senki nem tudott felvilágosítást adni, csak a vezérek neveit emlegették, mind a két fél vezéréit „Tome da Brano”... „Chinestal, Matschado” neveit. Hogy honnan jöttek a lövések, afelől nem tudott senkisé felvilágosítást adni. Valaki azt mondotta:

— A fölkelők megszállták San Pedro parkját.

— Nem — mondotta másvalaki — a hareok a Praga Comoensen vannak.

Az emberek általában ingerültek voltak, de nem valami különösen. Itt látja az ember, hogy mindent meg lehet szokni. Az üzletek be-

Lemondásra szólították fel a focsani-i prefektust

A focsani-i rombolások epilógusa

(Bukarest, április 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) A focsani-i rombolások ügyének megvizsgálására tudvalevőleg katonai bizottságot küldtek ki, amelynek Coanda és Stratiulescu tábornok voltak a tagjai. A bizottság részletes jelentést tett a kormánynak a vizsgálat eredményéről és ennek eredményeként a belügyminiszter felszólította Petre Gavriulescu Foksanmegyei prefektust, hogy adja be lemondását.

Megkezdődött a bukaresti kommunistapör tárgyalása

Ismét letartóztatták Dobrogeanu Ghereát

(Bukarest, április 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma reggel megkezdődött a kommunista per tárgyalása. A tanúk között van Constantin Stere. A tanúk nagyrésze nem jelent meg. Ezek között van Maniu Gyula, N. D. Cocea, Mihalache, Viktor Moldoveanu, Vajda Sándor, dr. Lupu, Argentoianu, Sadoul francia kapitány, Henri Barbousse, Radics István, Blascé Ibanez, Ilie Moscovici, Imre Aladár és még többen. A bíróság elhatározta, hogy ré-

voltak zárva a főbb utakon, máshelyütt most huzzák le a rollókat. Amikor a Rua Aurean, a legforgalmasabb utcán mentem el, az emberek felnéztek az égre, ahol ugyanis két aeroplán keringett. Valaki elkiáltotta magát:

— Ezek bombát fognak dobni.

A tömeg hirtelen széjjelrebbent, mint a verebek egy ragadozó madár elől. A két repülő azonban nem dobott bombát, hanem számtalan röpcédulát. Egészen ártatlan, sőt nagyon szép repülőgépek voltak, különböző saltomortálékat végeztek a levegőben és mulattatták a forradalomban égő várost.

A revolúció délután három órakor kezdődött. Félőtkor azonban már be is fejeződött, mert éppen akkor — megnéztem az órát — már nem lehetett hallani egyetlen lövést sem. A két repülő, nyilván a jól teljesített munka nyugodt meglegedésével, valahol egy kávéházban makkát szüröcsölt. A boltosok ismét kinyitották üzlethelyiségeiket és — Portugáliának új kormánya lett. Legalább is ezt mondották az emberek, akik itt-ott gyülekeztek és megbeszéltek a legújabb forradalom eredményeit. Azt azonban, hogy melyik párt győzött, senki nem mondhatta meg nekem.

Elhagytam Lisszabont anélkül, hogy a forradalom okait és politikai következményeit tudtam volna. Hogy őszinte legyek, sokat nem is törtem rajta a fejemet és meg vagyok róla győződve, hogy a portugálok sem törődnek sokat vele. Azt hiszem, ők is jóllaktak már a forradalmakkal.

szükre újabb idézést küld.

Nagy meglepetésre a bíróság úgy határozott, hogy a vádlottak közül azokat, akik szabadlábon vannak, ismét letartóztatásba helyezik. A határozatot azonnal végre is hajtották. Igy Pauker, Dobrogeanu Gherea és Fulvea, akik csak nemrég kerültek ki a fogházból, ismét letartóztatásban vannak. A letartóztatottak éhségstrájkot proklamáltak. A védelem tiltakozott a letartóztatások ellen.

Vita a magyar emigránsok választójogáról

Rassay az emigránsok hazajöveteleért

(Budapest, április 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) A nemzetgyűlés választójogi bizottsága ma folytatta tanácskozásait a választójogi törvényjavaslatról. Erőteljes vita indult meg a kérdés fölött, vajjon a külföldön élő magyar emigránsok részesülhetnek-e passzív választójogban. A javaslat tizenharmadik paragrafusában szerint az olyan magyar állampolgár, aki egy évnél tovább él megszakítás nélkül külföldön, nem jelölhető képviselőnek.

Rassay követeli e paragrafus elhagyását, minthogy ez kétségtelenül az emigránsok ellen szól. Nem tartja sem igazságosnak, sem méltányosnak, hogy az emigrációban élő politikuskok ne lehessenek megválaszthatók olyan polgárok által, akik azonosítják magukat velük.

Rakovszky belügyminiszter válaszában kijelentette, hogy azok, akik nem élnek az országban, azoknak erre nyilván olyan okaik vannak, amelyek a mai politikai morállal nem egyeztetők össze és ezért kell nekik az országtól távol élniük. Nem kívánatos, hogy ilyen egyének a magyar nemzetgyűlés tagjai legyenek.

Rassai erre a miniszterelnökhöz intézte szavait, megkérdezvén tőle, vajjon e határozatok egy bizonyos csoportra vonatkoznak.

— Mondja meg nyíltan miniszterelnök ur, hogy a 18. paragrafust az emigránsok ellen hozták.

Gróf Bethlen: Önnek igaza van. Ezt a határozatot valóban kizárólag az emigránsok ellen hozták.

SUCHARD
KAKAO
FELÜLMULHATATLAN

Ingenyen adok 10 évig

3-4 szobás lakást annak, aki
Wesselényi M-u. 15. szám alatt
lévő házamban átalakításokat
eszközöl. Értékzni Lloyd Express
Str. Memorandumai 24.

Az Uj Kelet az
ság napi
Szerkesztő:
Felelős szerkesztő:
Előfizetési ár:
240 lei,
Az Uj Kelet címe:
megjelölés

Scopus
Sehogy
De sate
Magasr

Scopus
Kupát
S utols
A légio

Scopus
S Titu
Scopus
Érezte,

A látók
Atok b
A látók
Két ezr

Ajult c
Es har
A faltó
Látók

S a Se
Zsidó
A látók
Legyöz

— A Br
Yorkból jele
dött Atlanti
renciája. Mr
a delegátuse
tartott, amel
holyba való
közreműköd
sét reméli,
programját
megalapított
ról számolt
páholy főtít
lemi egyete
ki. Az egye
rendszer, a
Universelle,
zett és fenta
kézművesség
kult „Ort”
Brit-rendet
mogatására.
nöke, Steph
rendet a p
vételre.

— Spec
politikai fo
jelentik: Ne
bizottság ke
román-magy
A bizottság
redes, Buril
vénysek fő
egy delegált
tikai foglyo
Magyarorszá
illeti, eddig
Romániának
ságnak a fel
mán politik

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja
 Szerkesztők: Giszkalay János és Dr. Marton Ernő
 Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
 Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre 240 lei, félévre 450 lei, egész évre 850 lei.
 Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Csudák győzelme

Scopus hegyén, a látók ősi dombján
 Sehogyse tudtak halni a csudák
 De sátorában Titus imperátor
 Magasra szegte a boros kupát.

Scopus hegyén, Titus, az imperátor
 Kupát a sátorcövekhez csapott
 S utolsó, nagy, véres rohamra zúgtak
 A légiók és faltörő bakok.

Scopus hegyére izzó füst világit
 S Titus gerincén véres kék fut át,
 Scopus hegyén, Titus, az imperátor
 Erezte, hogy megölte a csudát.

A látók dombján, tar sziklák közében
 Atok burjánzott s jaj vert mindenütt,
 A látók dombján lélek szent csudája
 Két ezredévig ájultan feküdt.

Ájult csudák ujult csudákba szöknek
 És harsonáznak életet, napot,
 A faltörő bakok helyén merednek,
 Látók hegyén falépitő bakok.

S a Scopuson, a látók ősi dombján
 Zsidó kezek emelnek most kupát,
 A látók dombján Titusz imperátort
 Legyőzték a megölt zsidó csudák.

Erda

— A Bnei Brit világkonferenciája. New-Yorkból jelentik: E hónap huszadikán kezdődött Atlantic Cityben a Bnei Brit világkonferenciája. Mr. Adolf Krausz elnök köszöntötte a delegátusokat, majd hosszabb referátumot tartott, amelyben szót emelt a nőknek a páholyba való fölvétele mellett. Az asszonyok közreműködéséből a páholyok jelentős fejlődését reméli, különösen ami a rend nevelésügyi programját illeti. Az elnök azután az általa megalapított antiszemita-ellenes liga működéséről számolt be. Dr. Jakir Behar, a keleti nagypáholy főtitkára Konstantinápolyból a jeruzsálemi egyetem megnyitásának fontosságát emelte ki. Az egyetem megkoronázta azt az iskola-rendszert, amit részint az Alliance Israelite Universelle, részint a Bnei Brit kezdeményezett és fentartott. Dr. Leo Bramson a zsidó kézművesség és mezőgazdaság istápolására alakult „Ort” egyesület részére fölhitte a Bnei Brit-rendet az „Ort” újjáépítési programja támogatására. Az amerikai zsidó kongresszus elnöke, Stephan S. Wise fölhitte a Bnei Brit-rendet a palesztinai újjáépítésben való részvételre.

— Speciális bizottság a román-magyar politikai foglyok kicserélésére. Bukarestből jelentik: Néhány napon belül egy speciális bizottság kezdi meg munkáját Nagyváradon a román-magyar politikai foglyok kicserélésére. A bizottság tagjai: Protopopescu hadbíró ezredes, Burileanu főkonzul, a nagyváradai törvényszék főügyésze és a magyar kormány egyik delegáltja. Románia ezuttal tizenhat politikai foglyot ad át Magyarországnak. Ami a Magyarországon fogvatartott politikai foglyokat illeti, eddig ezek közül negyvenötöt adtak át Romániának és most ennek a speciális bizottságnak a feladata, hogy megállapítsa, hány román politikai fogoly van még Magyarországon.

— Aki mégis megmaradt halottnak. Bár Nápoly felett mindig kék az ég s a „dolce far niente” népe szépnek találja az életet akkor is, ha fenn északon már régen megunta volna, — mégis csak akad Nápolyban is öngyilkos. A napokban is akadt egy, aki bucsut intve a Posilippónak, Vezuvnak s megymásnak, ami a nápolyi élet rekvizitumaihoz tartozik — golyóit röpített az agyába s annak rendje és módja szerint elhalálozott. Komoly, becsületes, félreérthetetlen szándéku halott lett belőle. Ekkor jött a tudomány és életet próbált parancsolni a halálra. Az öngyilkos hulláján agrenelin-injekcióval kísérletet végeztek azzal a szándékkal, hogy megváltoztassák véleményét az élet hiábavalóságáról és visszanyerjék a dicsó emberi élet ügyének. A halottnak nagy, mondhatnám filozófikus küzdelmei lehettek önmagával, mert eleinte — az injekció hatása alatt — hosszú sóhajtas hagyta el ajkait, ami az életre való reagálás legkétségtelenebb jele. Ugy látszik azonban, hogy az öngyilkos életében sokat olvashatta Schopenhauer és Leopardi műveit s ezeknek hatása alatt mégis inkább megmaradt halottnak. A néhány sóhajtas után ugyanis több életjelt nem adott magáról. Ugy látszik: a halál gyönyörűségének megízlése után keserűnek találta az élet ízét. Talán notórius munkakerülő is volt — sok van ebből a típusból Nápolyban — s a halál munkátlanágát nem óhajtotta felcserélni az élet munkásságot igénylő feladataival. Röviden bölcs volt, bölcsőbb mint a tudomány, mely vissza akarta adni az életét. Eltekintve azonban a humortól, ez a kísérlet első komoly eredménye volt a tudományos kísérleteknek, melyek, mióta a tudomány megszületett, mindig arra irányultak, hogy a tudomány eszközeivel a halál rejtelmeibe belevilágítsanak és az élet elixírjének felfedezésével legyőzzék a halál pusztító erejét.

— Balfour visszatért Londonba. Londonból jelentik: Lord Balfour április huszonegyedikén este palesztinai utjáról Londonba érkezett. A cionista szervezet londoni csoportja lelkes fogadtatásban részesítette a nagy angol államférfiut. A pályaudvaron kétezerrel is több zsidó tüntető jelent meg. Egy újságírónak hozzá intézett kérdésére Balfour kijelentette, hogy jeruzsálemi látogatása nagy bizalommal töltötte el a cionizmus jövőjét illetően. A zsidó probléma ma már a gyakorlatiasság fázisába jutott. Ha az agitátorok nyugodtan viselkednének, akkor a zsidóság és az arab lakosság között könnyen menne a megegyezés.

— Házasság. Herz Géza építész Petroseniből május 12-ikén házasságot köt Goldberger Szerénkével Presovban. (Minden külön értesítés helyett.)

— Ábrahám, Izsák és Jákob — barmicváok lettek. Ezuttal hármastól van szó: Gratesky Ábrahámról, Izsákról és Jákobról, akik Newyorkban az elmúlt szombatok valamelyikén a Tóra elé járultak, hogy ősi zsidó szokás szerint a maftirt recitálják. Szépen kamaszodó, jóképű három fiú, akik ösapáink nevét viselik. Az iskolában kitünően tanulnak, csak egy baj volt velük, az hogy úgy hasonlítanak egymáshoz, mint egyik tojás a másikra. Mivelhogy pedig a tanító gyakran összetévesztette őket, a szülők elhatározták, hogy tizenharmadik életévük betöltése után külön iskolába fogják járattani. Gazdag szüleik ezenfelül elhatározták azt is, hogy érettségi után a jeruzsálemi egyetemre küldik a hármastól ikreket.

— Lemondott Valjeanu színészeti főfelügyelő. Bukarestből jelentik: Valjeanu színészeti főfelügyelő lemondott állásáról. Lemondását állítólag finánciális kérdésekkel indokolja. Helyébe Corneliu Moldoveanul nevezték ki.

— A középiskolai tanárok kongresszusa. Bukarestből jelentik: Kisenevben ma délelőtt nyílt meg a középiskolai tanárok országos kongresszusa, amelyen a kormányt Inculetz miniszter képviseli. A kongresszuson Clinciu elnököl s azon képviselve van Erdély, Bánát, Bukovina és a regát. Hosszas vitát provokált Cogan nagyváradai iskolainspektor eljárása a nagyváradai gimnázium tanáraival szemben. Tiltakoztak továbbá a tanítói és tanári személynzet silány dotálása miatt és elhatározták, hogy memorandumot nyújtanak át a kormánynak helyzetük javítása érdekében.

— A magánvállalkozás újabb megkönnyítése Oroszországban. Berlinből jelentik: Moszkvából érkező híradás szerint az orosz kormány törvényjavaslatot dolgozott ki, amely megengedi a magánvállalkozóknak olyan üzemek létesítését, amelyek kétszáz munkásnál többet nem foglalkoztatnak.

— A szlovenszkói egységes magyar pártnak nem lehet zsidó a tagja. Kassáról jelentik azt az érdekes és mindenképen elgondolkodtató hírt, hogy a megalakulás előtt álló egységes magyar párt, melyet keresztény-szocialista alapon szerveznek, a jövőben teljesen zsidómentesen óhajtja a szlovenszkói magyarság érdekeit képviselni. Érdekes hír ez, mélyen elgondolkodtató, főleg pedig tanulságos. A zsidók mindenestre okulhatnak belőle és fölöttébb örvendezhetnek ennek az őszinteségnek. Mert — ki tudja — talán ez az őszinte hang és nem az, mely a zsidóságot a magyar pártokba invitálja be. Talán hangsúlyozzuk, — mert nincs módunkban ma nviltan felvetni a kérdést: vajjon a szlovenszkói magyar párt elvi határozata az őszinte-e, vagy például az erdélyi magyar párté? A zsidóság politikai hovatartozandósága — ugy látszik — a magyar pártok szemében kockajáték tárgyát képezi, amelyre számítanak is, meg nem is számítanak. A tanulság ebből csak az lehet, hogy ideje már a zsidók önálló politikai habitusának, hovatartozandóságának meghatározása. Mindaddig, míg ez meg nem történik, míg a zsidó öntudat nem ébred fel egyetemesen, addig a zsidóság politikai labda lesz csak, melyet hol bedobnak a pártok közéjébe, hol meg kirugnak onnan...

— A hólabdauszonnák térhódítása. Az a nemes akció, amelyet néhány lelkes kolozsvári zsidó asszony pár hét előtt megindított, mind szélesebb körben talál követőkre. A Kolozsváron eddig megtartott hólabda-uszonnák jelentékeny összeget eredményeztek Palesztina céljaira. Ujabbán már a vidéken is megkezdtek ezen uszonnák megrendezését. Marosludason az első teát Hirsch Jónásné adta és az ottani akció megszervezését Geist Jakabné, a Nőegylet elnöknője, dr. Frieder Mórné és dr. Citrom Vilmosné vállalták. Legközelebb a marosvásárhelyi zsidó nők is megkezdik ezen uszonnák rendezését. Egeresen Sajovits Náthánné, Karánsebesen dr. Róth Ernőné állanak az akció élére. A mozgalmat kezdeményező hölgyek felhívják a nyarat furdőhelyeken töltő zsidó asszonyok figyelmét arra, hogy nyári üdülésük közben sok alkalom kínálkozik ilyen célu uszonnák rendezésére. Szováta furdőhelyen Berkovits Edéné marosludasi és Willner Mórné kolozsvári urnők vállalták az eszme propagálását. A kolozsvári akció sikeréhez nagyban hozzájárultak Friedmann Ida, Irányi Ducsi, Izrael Magda, Feuerwerker Frida és Dászkál Mancsi urleányok, akik a rendezőbizottságot az adminisztratív munkákban nagy lelkesedéssel támogatták. Az akció fejlődése még sok munkatárs segítségét igényli, ezért a hólabda-uszonnák bizottsága kéri azon lányokat, akik a nemes cél érdekében közreműködni akarnak, jelentsék be ebbeli készségüket Molnár Jenőné urnőnél (Mikó-utca 28).

A Lómán Akkó közleményei

A Lómán Akkó (Cluj, Strada Radu 9.) a következőket hozza az érdekeltek tudomására:

1. Az „A” csoportbeli jegyzőknek ujjlag a következő számú parcellák adtak el: 23, 83, 84, 119, 306, 411, 412, 479, 480, 481, 497, 566, 573, 780, 781, 782, 837, 888, 897, 899, 903, 810, 904, 962, 991, 1047, 1048, 1049, 1186, 1218, 1219, 1238, 1239, 1248, 1278, 1339, 1359, 1360, 1392, 1430, 1431, 1435, 1436, 1886, 172.

2. A „B” csoportbeli jegyzőknek ujjlag a következő számú parcellák adtak el: 101, 959, 995, 996, 997, 998, 999, 1000, 1001, 304.

3. Több oldalról elhangzott kívánságra ujjlag közöljük bizalmi embereink névsorát: Löwy Zoltán Hateg, Fährndrich Béla Brassó, dr. Markovits Ignácz és Fährndrich Zoltán Nagyvárad, dr. Antal Sándor Nagyszeben, dr. Kálmán József Udvarhely, Schiffer Jeromos Szatmár, Szenes Henrik és Popper Béla Arad, Neumann Miksa Lugos, dr. Szegő Ernő Déva, Ziszovics Jenő Petrozsény, Donner Jenő Karánsebes, Stern József Máramarosziget, Drechsler Gyula Temesvár, dr. Horváth Simon Targu-Mures, dr. Dezső Hugó Resita, Weiszhaus Vilmos Szászváros, Ternér Jakab Zilah, Ladányi Ignácz Élesd, dr. Halberg Gyula Beszterce, dr. Kálmán Henrik Nagysomkut, dr. Kugel Dezső Brád, Hochstádt Márk Sepsiszentgyörgy, Weiszmann Majer Borgóprund, Reicher Márkusz Orsova, dr. Sámuel Vilmos Szilágysomlyó, dr. Lévi Lajos Zsibó, Dux Mór Dés, Hirsch Jakab Nagybanya, ifj. Schwartz Mór Dicsőszentmárton. Fenti uraknál, mindennemű felvilágosítás megkapható.

4. Felhívjuk a figyelmet, hogy a rendkívül nagy munkatorlás folytán, feleket csak a déli-
 előtti órákban fogadhatunk.

5. „B” csoportbeli jegyzőknek már csak harminc darab parcella áll rendelkezésükre, dunamónkenti harminchatfontos árban.

KÖZGAZDASÁG

Fuzionáltak a Vendégipari Munkaadók Szövetségének központjai

Bukarestben lesz a Szövetség központja. Kolozsvárt csak egy közvetítő szervezet marad

(Cluj-Kolozsvár, április 28. Az Új Kelet tudósítójától.) A mai napon vette kezdetét az Erdélyi és Bánsági Vendégipari Munkaadók Szövetségének (UPAR) ezévi közgyűlése. A jelentősebb városok a fontos tárgysorozatra való tekintettel majdnem kivétel nélkül elküldték képviselőiket a közgyűlésre.

Többek között a következők jelentek meg: Miklós Andor Arad, Frank Rudolf Nagyszeben, Vlădeea Péter Lugos, Kunk Gyula Segesvár, Kovács Alfréd Székelyudvarhely, Supier Félix Szászrégen, Friedrich és Wagner Nagyvárad, Lateina Viktor és Moch Brassó, Weber Martin Fogaras, Kemény Béla Temesvár, Lőte Lázár Marosvásárhely, Benedek József Zsibó, Pascu Juon Sepsi-szentgyörgy, Hellmann Adolf Nagyszalonta, Schneider Frigyes Déva, Keuterbaum Nagykároly, Pop Miklós Dioszszentmárton, Constantin J. Medgyes, Sándor N. Gyergyószentmiklós, Vas Béla Csikszereeda. A közgyűlésen megjelent L. M. Leantey, a szövetség bukaresti elnöke is, akit az állomáson ünnepélyesen fogadtak.

A közgyűlés délelőtt 11 órakor az iparkamarában kezdődött, amelyen L. M. Leantey és Decsei Lázár Aurél felváltva elnököltek. A délelőtt belső szervezeti ügyek tárgyalásával telt el, majd Turi

† Meghosszabbították az egy két papirlejesek beváltási határidejét. Bukarestből jelentik: Az egy és két papirlejesek beváltási határideje április elsején lejárt. A pénzügyminisztérium tekintettel arra, hogy a közönség egyrésze elmulasztotta a beváltást, tegnap rendeletet adott ki, amely szerint a beváltási határidőt május 15-ig meghosszabbítja. A papirlejesek ezen idő alatt nem hozhatók forgalomba, de az állami intézetek kötelesek beváltások céljából elfogadni.

† A Hitelezők Védegyletének közgyűlése. Május 5-én délután 3 órakor tartja meg a Romániai Hitelezők Védegylete ezévi rendes közgyűlését a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara tanácstermében.

† Magyarországi gazdasági hírek. A budapesti cégjegyzői hivatal a napokban egy kereskedelmi betéti társaságot jegyzett be, amelynek célja Magyarország és Szlovénia között a kereskedelmi kapcsolatot kimélyíteni. A vállalat programjában szerepelnek: szlovénországi pénzintézetek, kereskedelmi és ipari cégek, valamint magánosok magyarországi érdekeinek megvédése; kölcsönös bizomány megbízások átvállalása; export és import, kereskedelmi propaganda, stb. — A budapesti 13 vezetőbank márciusi takarékbetétállománya tetemesen megnövekedett. Míg februárban 38 millió aranykorona takarékbetétet kezeltek, addig márciusban már 47 milliót. — A magyarországi szalámigyárak az elmúlt évben nehéz helyzetben voltak és csak 70 vasuti kocsi szalámic exportáltak. Oka ennek, hogy a magyar kormány a sertésenyésztés érdekében oly magas védővámokat léptetett életbe, hogy Magyarországon a sertésárak meghaladták a világpáritást. — Gummi és gummiárutrust készült Magyarországon, ami gazdasági körökben érthető feltűnést kelt. A Magyar Gummigyár rt. beolvastotta a Dorogi Gummi rt.-ot, egyben kísérlet történt arra nézve is, hogy az országban lévő másik két gummigyárat is fuzionáltassák. A gummitrust már most magyar védővámok elérésére törekszik, hogy a külföldi gummi bevitelét megakadályozza, diktálhassa az árakat.

† Miért hiúsult meg a CFR. amerikai kölcsöne. Tegnapi számunkban elsőnek adtuk hírt arról, hogy egy amerikai pénzcsoport kölcsönajánlatot tett a kormány-nak a CFR. reorganizálására, de az erre vonatkozó tárgyalások nem vezettek eredményre. Ma délután Bertrou amerikai bankár a kölcsön ügyében ismét tárgyalásokat folytatott Bratiannu Vintila pénzügyminiszterrel és Gheorghiu pénzügyi államtitkárral, Bertrou, amikor átvette a pénzügyminiszter írásbeli válaszát, kijelentette,

Elemér titkár terjesztette elő az évi jelentést, amelyet a közgyűlés el fogadott és a tisztikarnak megadta a felmentvényt.

Délután a közgyűlés folytatta a szervezeti ügyek tárgyalását. Végül kimondotta, hogy a szövetség eddigi két központját, a kolozsvárt és a bukarestit egyesíti, mégpedig oly módon, hogy a tényleges központ Bukarestben legyen, míg az erdélyi és bánáti tagok részére egy közvetítő szerepet játszó szervezet marad Kolozsvárt, az eddigi központ helyett. Ezt a szervezetet egy elnök és három tanács-tag irányítja. Ezenkívül minden jelentősebb városban egy vezetőt választanak, akik egyúttal a választmányi tagokat fogják képezni. Az új választások alkalmával országos szövetségi elnök továbbra is L. M. Leantey lett. Ugyancsak az eddigi „Upar“-elnök Decsei Lázár Aurél lett, a kolozsvári szervezet elnöke, míg tanácsstagok Breiner József (Palace kávéház) Keszler Frigyes (Cell-söröcsarnok) és Borbáth Antal (Kéményseprő vendéglős) lettek.

A közgyűlés ezután a luxusadó, az uzoratorvény, az ipari kategóriázás és a községi taxák ügyével foglalkozott, ezekre a holnapi számunkban visszatérünk. Ma, kedden délután 3 órakor a közgyűlés a készülő italmérségi törvénnyel kapcsolatos érelmeket fogja tárgyalni.

hogy mélyen sajnálja, de ilyen körülmények között a tárgyalások meghiusultnak tekinthetők. A végleges választ egyébként csak amerikai központja adhatja meg s így a kormány feltételeit Amerikába továbbítja. A bankár ma este a gyorsvonattal Budapestre utazott, ahol szintén kölcsöntárgyalásokat folytat.

† A cseh papírárok emelkedése. Prágából jelentik: A csehszlovákiai papiripari érdekeltek a papír és papirtermékek árát azonnali hatállyal felemelték. Az áremelkedés újságpapirosnál kg.-ként 25 fillér, famentes papirosnál 30 fillér. Superior, könyv, plakát, rajz és csomagolópapiros ára mintegy 35 fillérral drágult.

† Bécsi marhavásár. (Saborsky és Fiai cég jelentése). A mai bécsi marhavásáron felhajtás volt 3341 darab. Ebből romániai áru 369 darab volt. Az árak öt garassal emelkedtek.

Saborsky József és Fiai cég

Wien, III. 4 ST. Marx. Sürgőnycim: Saborskysöhne
Wien — Élfőllat-küldemények címe: Saborsky József és Fiai, Wien ST. Marx. — Huskűldemények címe Saborsky József és Fiai, Wien, Grossmarkthalle.

TŐZSDE

Április 28-án

A lej: Zürichben 230, Párisban 860 Budapestben 323.

Kolozsvár. Lanyha, fizetetlen volt a devizapiac. Az árfolyamok a következők:

Bécs 31.25—31.45, Prága 6.62—6.68, Budapest 317—320, Páris 11.75—11.80, Zürich 43.10—43.50, Newyork 221.00—223.00, London 1080—1085, Milánó 9.12—9.18.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Berlin 122.85—122.85, Amsterdam 206.65—206.65, Newyork 516.00—516.00, London 2487.00—2487.00, Páris 2677.50—2685.00, Milánó 2116.50—2117.00, Prága 1530.00—1530.00, Budapest 72.00—72.00, Belgrád 829.50—830.00, Bukarest 230.00—230.00, Varsó 100—100, Bécs 72.65—72.65.

Bukarest. Devizák: Páris 11.50, Berlin —, London 1065, Newyork 223.00, Róma 9.15 Zürich 43.25, Bécs 31.50, Prága 6.60.

Bukarest. Valuták: Napoleon 825.00, márka 52.00, leva 147, török lira 116, font sterling 1060, francia frank 11.60, svájci frank 42.00, olasz lira 920, drachma 380.00, dinár 360.00, dollár 221.50, lengyel márka 42.00, osztrák korona 32.00, magyar korona 32.00, cseh korona 600.

Kényszereladás kiköltés miatt

Fischer üvegüzlet

CLUJ

Kereskedők figyelmébe!

Május 1-én
megnyílik

Herman Grünfeld

textil, divat és kendőáru

engros üzlete

Piața Mihai Viteazul (v. Széchenyi-tér)

No 39.

Az alanti cikkekből állandóan nagy választék:

Enderlin

gyártmányu festők minden színben.

Gustav Deutsch
festői és delénjei.

Suchor

festők és delének.

Irtil

közismert összes gyártmányai.

Állandó nagy raktár:

Schroll és Liliom vásznakban.

Férfi és női gyapju- és pamutszövetek minden divatszínben. — Különböző minőségű ingzephirek. — Dupla és szimpla zeigok és struxok. — Dupla és szimpla szöttek, ágynemű damaszt és kanavász. Sima és mintás divatgrenadinok. Rojtos és rojt nélküli ternó és delén kendők stb.

Eredeti gyári összeköttetésem révén fenti cikkek minden versenyt felülmuló

olcsó árakban

lesznek árusítva.

Minden kereskedő érdeke
meggyőződni fenti áruk olcsó áraitól.

Ll. 3859

Kényelmes
tartós
munkát
készít

KOHÁNYI

kárpitos
Str. G. Baritiu (Malom-u.) 12

Alulírott hitközség
töltendő. Pályázónak
költségek és 1000 teendő
képzett előnyben rész
román állampolgárság
Fizetés megállapodás
lakás és világítás. Pá
előjárásához adandó
hívottaknak térítettik
Caransebes, 1925.

Izr.

Tavas

Neud

férfi- és
Cluj, P

INDIAN PAQUE GENI

Ind

CUR SALOM

Pályázat

Alulírott hitközségnél az előimádkozó állás be-
töltendő. Pályázónak az előimádkozson kívül a
ענין וישיבה teendőit is el kell látnia. Zeneileg
képzett előnyben részesül. Az állás elnyeréséhez
román állampolgárság szükséges.

Fizetés megállapodás szerint, azonkívül szabad
lakás és világítás. Pályázatok alulírott hitközség
előjártságához adandók be. Utiköltség csak a meg-
hívottaknak térítetik meg.

Caransebas, 1925. április 17.

Izr. Hitközség, Caransebas.

Tavaszi ajándékok
érkeztek

Neumann M.

férfi- és fiu ruhaáruháza
Cluj, Piata Unirii No 14.

BARSON

gumisarok
és gumitaly
a cipőnek feltét-
lenül szükséges
kelléke.
Ruganyos járást
biztosít, megvéd
nedvesség ellen,
olcsóbb és tartó-
sabb a bőrnél.

Építkezés miatt
megkezdődött az olcsó
nagy elárusítás a

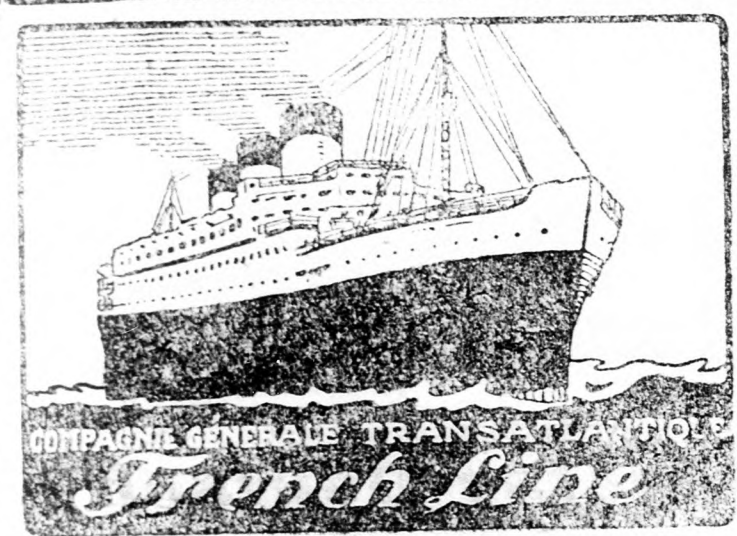
„GÓLYA“

áruházban.

Virágos crepon métere 25 lej
Mosó delain métere 30 lej
Crep marocain mosó, métere 58 lej
Etamin és grenadin.. métere 68 lej
Szövés hibás flaneltakaró drbja 95 lej
140 cm. széles férfi gyapju-
szövet métere 135 lej

Selymek,
szövetek

rendkívül olcsó áron.
Telefon 9-57.

Luxusutazás — Gyorsutvonalak a francia
kikötőkből:

New-York — Canada
Cuba — Mexiko
Venezuela - Haiti - Antillák
Marocco - Algír - Tunisz
és más kikötőkbe.

Információkkal és jegyekkel szolgál:

„SARNIA“ S. A. Bucurest.
Pasagiul Comédia
Táviratcim: Transatbuc.
Bador 25:0

C Ú R S Á L Ó M

Aki Erec Jiszráél legnagyobb jövőjü helyén akar telek-
tulajdonos lenni,
Aki biztos befektetést akar csinálni,
Aki az őszuj ország legszebb városában akar lakni,
Aki palesztinai viszonyokhoz képest olcsón akar ház-
helyhez jutni,

Siessen belekapcsolódní, amíg még
teheti, a nagy erdélyi-zsidó akcióba

Cúr Sálóm város alapításába!

Egy dunam ára 36 font, mely 2 év alatt fizetendő. A
parcellák kiválasztása szám szerint a befizetés sor-
rendjében történik.

Még csak 40 parcella van ezen az áron!
Siessen felhasználni az alkalmat!

C Ú R S Á L Ó M

C Ú R S Á L Ó M

C Ú R S Á L Ó M

S kiköltö-
zés miatt
üzlet

mébe!

feld

báru

ete

enyi-tér)

ban nagy

szinben.

tsch

k.

ányai.

iom

n.

utszövetek
özö minő-
és szimpla
és szimpla
kanavász.
k. Rojtos
endők stb.

im révén

elűlmuló

ban

rdeke
só áraitól.

NYI

alom-n.) 12

SPORT

Zsidó olimpiász Bécsben

Hét évvel ezelőtt a zsidó nemzeti eszme ujjaledésével egyidejűleg indult meg a zsidó sport reneszánsza. Ez az aránylag rövid idő is elég volt ahhoz, hogy a zsidó sport naggyá fejlődjön. Ma már minden országban vannak zsidó klubok, melyek a sport minden ágával foglalkoznak. A legszebb teljesítményt kétség-telenül a bécsi Hakoah mutatta fel, amely egyik legszámottevőbb tényezője a világ futball-sportjának. Bizonyos, hogy ma már van olyan nyón a zsidó sport, hogy kiáll minden tü-zpróbát és nyilván ez serkentette a zsidó egye-sületek világszövetségét a következő nagyszá-bású sportprogram összeállítására.

Az augusztusi bécsi cionista kongresszussal kapcsolatban a bécsi Verband der Jüdischen Turner und Sportler tervbevette egy nagyszá-bású zsidó-olimpiász megrendezését. Az olim-piádon résztvesz minden olyan zsidó egyesület, amely tagja a Makkabi világszövetségnek. Augusztus 16-án, vasárnap, a cionista kongresszus előtt két nappal, lenne az olimpiász ünnepélyes megnyitója.

Ebben az ügyben tegnap fontos értekezlet volt Bécsben és bizottságot küldtek ki az elő-készületi munkálatok megtételére. A bizottság érintkezést keres Kish ezredessel a jeruzsálemi Makkabi elnökével az ünnepség előkészületei-ben való részvételre vonatkozólag.

A terv, az eddigi jelekből ítélve minden való-színűség szerint realizálva lesz és alkalmas ad arra, hogy a zsidó erőket összegyűjtve, bizony-ságot tegyen arról, hogy a zsidó sport bármelyik nemzeti sportjával egyenrangú. Az olim-piászt óriási érdeklődés előzi meg és azon min-den bizonnyal több romániai zsidó csapat is résztvesz. Arról is szó van, hogy az egyes or-szágokból kiválogassák a zsidó sport méltó rep-rezentánsait és hogy országok legyenek képvise-lve az olimpiáson. Az előkészületek fázisai-ról részletesen tájékoztatjuk a publikumot.

Ha művészi kiváló fa-, vas- vagy réz-
butort, zongorát

akar venni, ne Marosvásárhelyre és tekintse
sajnálja az utat SZÉKELY ÉS RÉTI
ERDELYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV. TÁRS. butortermelt,
asztalosok furniészükségeiket legolcsóbban itt szerezhetik be

Mindenhol csak
eredeli
CZELL-sört
és
LUTHER-sört
kérjen.

Telefon 516

Mosse 1155

Főraktár

Ciment, Dukász & Tsa cégnél
Cluj, Str. Bucovina (v. Munkácsy-u.) 28

A kolozsvári
monostori
Fióküzlet: Ghillányi-ut 5-7.

Czell

URSUS

világos

HERCULES

dupla maláta

Rador 2285

APRÓHIRDETÉSEK

Egyeszeri közlésnél egy szó 3-., vastagabb betűtve 6 lej. Leg-kisebb apróhirdetés 30 lej, állástkeresőknek 30% kedvezmény
Apróhirdetések díja előre fizetendő

Házasság-
közvetítők

közöljék címüket a ki-adóval „Gyáros” jel-
gér.

Házasság céljából, 32 éves nőlen fiatalember ezuton keresi intelligens urilány ismeretségétahova esetleg benőstülhet. Leve-leket a kiadó továbbít „Diszkreció” jelige alatt. 8927

Elsőrangú kóser házi-
koszt kihordásra kapható Rudolf-ut 52.

Használt jó állapotban levő vashordókat, petro-leumnak 200—400 és 600 literes tartalommal ke-resek megvételre „Ko-moly vevő” jelige alatt a kiadó továbbít. 8918

Intelligens tisztviselő nő teljes ellátást kaphat uri családnál. Zongora hasz-nálható. Cim a kiadóban. 8858

Nőtlen szeszgyárvezető 10 évi gyakorlattal, mi-előbbi belépésre állást ke-res. Megkereséseket „Szak-képzett” jelige alatt a ki-adóhivatal továbbít. 8917

Magas árat fizetek buto-
rozott szobáért. Sürgős le-
vélbeli ajánlatokat „Meg-bísható” jeligére a kiadóba kérek.

Zsidó mindenes szűcs-
nőt keresek vidékre 3 tagu családdal, ki egy cseléd-del a háztartás minden munkáját elvégezné. Cim: Dohány-u. 10. 8924

Fűszer üzletben jár-
tas, jó házból való zsidó lány házilányként elmonne. Vidékre is. Szíves ajánla-tokat „Megbízható” jel-
igére a kiadóba kér. 8928

Elsőrendű kóser koszt, vegetáriánusoknak külön is, május 1-től kapható. Cim a kiadóban. 8925

Perfekt gépirónót keres-sünk azonnali belépésre. Cim a kiadóban.

Ügyes helyi úgynök papírszakmában keres-te-tik. Cim a kiadóban.

Nyomd meg a gombot,
Fogmosáshoz használj Farmodontot.

Nyári divalujdonságok

óriási választékban
már raktárra érkeztek

**Heller,
Weisz &
Molnár**

divaláruházába, Cluj,
Cal. Reg. Ferdinand 6.

Selymek, szövetek

ruhavásznak, zefírek,
nyerselymek és minden
egyéb mosóruk mélyen
leszállított árban.

Használjunk kizárólag

כשר

כשר

PLANTOL

legjobb növényzslirt, mert ez
ilszta, egészséges és klados!

Főtisztelendő Fuchs Benjámín nagyváradi
főrabbi felügyelete alatt készült, szigoruan
ortodox rituális előírás szerint.

Képvisei: HARTIG & HIENZ Cluj
Str. Juliu Masiu 8. Telefon 1-13.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

A színházi iroda közleményei

Ezüstlakodalom. Geraldinak óriási sikert aratott új négyfelvonalos színműve, az Ezüstlakodalom esütőriőőn este fog harmadszor színre-kerülni Poor Lilivel, Baróti Erzsivel, K. Tóth Erzsivel, Marsi Gizivel, Forgács Sándorral, Cselle Lajossal a vezetőszerpeken.

Sztambul rózsája. A pénteki operetteprizt úgy várja a közönség, mint a legérdekesebb újdon-ság bemutatóját. Hosszabb szünet után ismét elő fogják adni Fall Leo klasszikus szépségű Sztambul Rózsája c. operettjét premi-rbőrleiben. Kondsa Gült Karácsonyi Ili, Midilit Neményi Lili fogja játszani.

Gyurkovics lányok — délután. Vasárnap délután mérsékelt helyárrakkal kerül színe Herczeg Ferenc mulatságos életképe, a Gyurkovics Lányok. Az előadás érdekességét fokozza, hogy a két fő-szerepet az operettegyüttes két vezető tagja: Ne-ményi Lili és Tompa Béla fogja játszani. Külön-
sen is felhívjuk a közönség figyelmét arra, hogy ez a délutáni előadás kivételosen fél három órakor kezdődik.

Krizantém. Az idei színházi évad legkiemel-
kedőbb eseménye lesz a Krizantém bemutatása. A Krizantém igazi nagy operett. Dallamos muzsika, mulatságos szöveg, pátogó versek, nagyzerű táncot garantálják mindenütt ennek az operettnek ki-valtságos sikerét. Nálunk a szereposztás gazdagsága is egyik pillérje lesz a sikernek. Karácsonyi Ili, Neményi Lili, Erényi Böske, Ihász Aladár, Tompa Béla fogják a Krizantém kitűnő vezető szerepeit játszani, énekelni és táncolni. A Krizantém bemu-tató előadása a jövő hétfőn lesz.

Fügefalevél. Szombaton este lesz a Fügefalevél tizenkettedik előadása Neményi Lilivel, Erényi Bökével, Dajka Margittal, Bányász Istvánnal, Tompa Bélával, Ihász Aladárral főszerepekben. Az előadást csak felnőttek nézhetik végig. Kistornak-nak a pénztár nem ad ki jegyet.

Magyar Színház heti műsora

Szerda: Cigányszerelem (Pintér Böske vendégjátéka-val, Karácsonyi Ili, Neményi Lili fellépésével, napi bilet 110 sz. B, sorozat 182)

Csütörtök: Ezüstlakodalom (Napibilet 111 szám A, sorozat 183)

Péntek: Sztambul rózsája (Operett priz, Karácsonyi lilivel és Neményi Lilivel, premi-rbőrlet 55 sz. sorozat 185)

Szombat d. u. fél 4-kor: János Vitéz (Ifjusági előadás olcsó helyárrakkal. Bevezető előadást tart Rajka László, sorozat 185)

Szombat este 8 kor: Fügefalevél (Operettujdonság 12-edszer, biletiszünetben, Neményi Lilivel, Erényi Bökével, sorozat 186)

Szombat este fél 11-kor: Körösladányi György tele-pátikus és szuggesztívós mutatványai (sorozat-szám 187)

Vasárnap d. u. fél 3-kor: Gyurkovics lányok (Neményi Lilivel, Tompa Bélával, Mérsékelt helyárrakkal, sorozatszám 188)

Vasárnap este 6 kor: Körös a lányi György telepátikus és szuggesztívós mutatványai (Sorozat 189)

Vasárnap este háromnegyed 9-kor: Nótás kapitány (23-adszor, biletiszünetben, Karácsonyi lilivel, Neményi Lilivel, Erényi Bökével, sorozat 190)

MOZGÓK MŰSORA

Select-mozgó. Szerda, április 29. Prater. A bécsi királyi udvarnál. Szentimentális szerelmi dráma, 8 felvonásban. Főszerepben Mary Philbin és Norman Kerry.

Uránia-mozgó. Szerda, április 2. Párizsi éjszakák. Szenzációs bűnügyi dráma 5 felvonás-ban. Főszerepben Miss du Pont. Filmre alkalmazta Jean Bob.

Apolló-mozgó. Szerda, április 29. Ófelsége a Halál. Rejtelmes bűnügyi kalandor dráma 5 felvo-násban. Főszerepben Calli Sambatini.

Szerkesztőség k
hivatal és nyor

Cluj-Kolozsvár, St.
L. Pop. (Brassai-ut)

Telefon: Szerkesz
és kiadóhivatal
Zs. N. Sz. —

kéziratok
szerkesztő
zendők. Kéz
adunk

1925 április 30

Medo

Forradalmak
hoz tartozik, hog
véres művét café
tani. A legjobb
jelenlegi magatar
azoknak a mindé
zalmasságoknak
kelőkkel szemben
indokolatlanul ki
haladás nevében
szentséges nevéb
meg kell torolni
az és fölöttébb
lás törvényes for
gal igyekszik bo
gár kormány pe
azt cselekszi mo
sült külföldi tá
ságra vonatkozó
szik, sokkal inká
lanak. Véres me
lett szól az is
már eredendően
igy Sztambulinsz
nek meggyilkolá

Az egymást
ságos cirkulusz
riában végbemeg
nem kell tulság
hogy megállapít
res bosszumüve
gát biztosítja,
lehetőségeit, erej
forradalom hatal
nül előre lendít
mégis el kellett
alá a tömeges
iszapja ágyazód
dalom és restaur
dalom sorsára ju
igazságait szinté
a tömegekre ráe
szerint: aki fe
vész el. Koránt
kezőleg: a törté
a hatalmak, ame
megértés és kien
nem tettek kon
idők dühöngő sz
lás útjára tértele

Napjaink me
dult, szociális e
korszakában csa
het az, mely ta
alapjában véve
kiegyenliti azok
az egyes társada
között egyre m
megbocsajtás elv
életére egy vére
törti reá. Nehéz
kell még a meg
nak az államfér
teremtteni a fell
lem természetra
szenvedélyekre
lom birtokosain
lyekre építeni,
tökélt szándékk
látniok, mint o
csillapításához.

Cankovék
sek. Egy korm
heti életét, nem
erőszakkal szem
zett hatalmát
országban, amel
ják, semmi eset
nyos elvek sze
lyeknek egyetlen